

LECTORI SALUTEM!

A keresztyén teológiának egyik meghatározó módszere a visszatekintés. Legyen szó a Szentírás történetiségéről, az egyháztörténet meghatározó eseményeiről, a teológia-történet kiemelkedő felismeréseiről – a teológia következetesen merít ezekből a múltbeli tapasztalatokból, és keresi azoknak a mára leszűrhető használhatóságát, vagy láttatja meg az identitás egy-egy mozaikját az eltelt idők eseményeiben, alkotásaiban. Különösen fontos ez akkor, amikor egyfajta elvtelen használhatóságétikát vallva, az innovációk, a jövőre néző programok és projektek fenntartással vannak a múlt felismeréseinek elismerésével kapcsolatban. Magát a keresztyén teológiát s főként a keresztyén egyházat sem kerüli el az egyoldalú jövőre tekintés veszélye, hiszen – olykor-olykor a múltba révülés kábulatából felriadva – egyfajta reform- és változtatáskényszer söpör végig az egyházban, a jövő lehetőségei után kutatva. S ilyenkor mindig háttérbe kerülhet a múlt egy-egy érdekes és izgalmas eseménye, vállalkozása, próbálkozása.

Visszatekintés lehetne ennek a füzetnek az alcíme is, hiszen a *Studia* legújabb számában túlsúlyban vannak azok az írások, amelyek valamilyen módon a múltat járják körül, legalábbis olyan témákkal foglalkoznak, amelyek különböző módon a múltban gyökeresnek. Koltai Kornélia (az ELTE BTK Ókortudományi Intézet Assziriológiai

és Hebraisztikai Tanszékének adjunktusa) angol nyelvű tanulmányában a latin nyelvű magyar grammatikairódlomból Tótfalusi Kis Miklós helyesírási kérdéseket tárgyaló *Ratiocinatio*jának (1684), valamint Révai Miklós etimológiai tárgyú *Antiquitates*ének (1803) hebraisztikai vonatkozásait mutatja be, különös tekintettel a szerzők héber nyelvi kompetenciájára. Peres Imre (a DRHE újszövetségi professzora) a hellenista szövegek és képek szerepét vizsgálja az apokalipszisben, írása azt a feltételezést szólaltatja meg, „hogyan az apostoli egyház eszkatológiájának alkotásában a hellenista környezet mitikus teológiája is közrejátszhatott. Ennek mértékét és formáját igyekszik a szerző egyes példaelemzések segítségével konkrétan is kimutatni” – írja maga a szerző a tanulmány összefoglalójában. Nem a régmúlt, hanem a közelmúlt és a jelenvalóság tapasztalatait írja le Szabóné Kármán Judit (többek között a DRHE romológiai tantárgyakat oktató egyetemi docense) „Oktatással az előítélet ellen, a sikeres szolgálatért, eredményes tanításért – A romológiai tantárgyak bevezetésének tapasztalatai a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen” című írásában. A tanulmány áttekintést ad a DRHE romológiai képzéséről, annak fogadtatásáról a hallgatók részéről s a hallgatók véleményeinek formálódásáról. Egy régebben megjelent német nyelvű kiemelkedő munka (Michael

Welker, a Heidelbergi Egyetem Teológiai Fakultásának emeritált rendszeres teológiai professzora „Isten Lelke – A Szentlélek teológiája” című könyve) magyar fordításának bemutatása kapcsán a szerző (aki egyetemünk díszdoktora is egyben) a DRHE vendége volt, s az áprilisban tartott előadás szintén lefordított változatát vehetjük kézbe. „A Szentlélek, a Lélek kitöltése és a Lélek-krisztológia” című előadást akár olyan kedvcsinálónak is lehet tartani, amely az egész könyv elolvasására inspirál.

A folyóirat második részében négy igen alapos és részletes recenziót olvashatunk a közelmúltban megjelent kötetekről. A Kustár Zoltán–Németh Áron által szerkesztett „Az Ószövetség és a reformáció – Tanulmányok a héber nyelvű Ószövetség és a protestantizmus kapcsolatának múltjából és jelenéből” című tanulmánykötetet Oláh Róbert mutatja be a leendő érdeklődő olvasóknak. Németh Áron „Királyok zsoltára, zsoltárok királya” – A 72. zsoltár előállása és teológiája a Zsoltárok könyve redakciójának tükrében” doktori disszertációjának könyvvé átdolgozott változatát Balla Ibolya recenzálja. Ittész Gábor „Viszály és együttélés – Vallások és felekezetek a török hódoltság korában” címmel szerkesztett tanulmánykötetet, amelyet Imre Mihály ismertet részletesen. S végül Győri János tollából olvashatunk a Száraz Orsolya által szerkesztett „A reformáció emlékezete – Protestáns és katolikus értelmezések a 16–18. század-

ban” című kötetéről. Külön öröm, hogy a fent említett recenziók jóval túl vannak a könyvajánló illendő és udvariasságot mutató határain, s egyfajta tudatos és elmélyült reflektálásként, a kötetek által kezdeményezett szellemi dialógus válasszaiként is lehet értelmezni az írásokat. Így egy olyan műhelybeszélgetés kezdődik el, amely végső soron a köteteket kézbe vevő olvasónál fog folytatódni, s így részesévé válhat ennek a beszélgetésnek és együtt gondolkodásnak.

A teológiai gondolkodás számára valóban fontos az elmúlt időkre való visszatekintés, amelyet azonban nem lehet a történelem apoteózisaként, és semmiképpen sem a kijelentés forrásaként érteni és interpretálni, hanem a múltban megtapasztalt isteni gondviselésként értelmezni. Ehhez minden bizonnyal segítségül vannak az olyan munkák, amelyek kellő elmélyüléssel és elköteleződéssel vonultatják fel a múlt egy-egy szeletét. És a teológia mint bizonyos szempontból „könyves-tudomány” sosem adhatja fel annak az igényét, hogy a tudományterületén írott munkákat ne olvassa s ne olvastassa, értelmezze újra.

Bízunk abban, hogy a *Studia* 2019/1-es száma segítségül lehet ebben az olvasni, utánagondolni és visszatekinteni akaróknak. Illesse ezért köszönet mindazokat, akiket folyóiratunk számának szerzői, fordítói és lektorai között köszönhetünk.

Kovács Krisztián